

سید حسین موسویان بررسی کرد

ضرورت ارتقاء روابط ایران و عربستان

سید حسین موسویان، دیپلمات و مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای سابق ایران و پژوهشگر فعلی دانشگاه پرینستون طی یادداشتی برای نشریه نیشن نوشت: خاورمیانه آشفته است و بیش از پیش ضرورت بهبود اختلافات دو قدرت منطقه ای، ایران و عربستان برای رسیدگی به مسائل امنیتی فوری منطقه ای احساس می‌شود.

تاریخ: ۲۶ مرداد ۱۳۹۳ - ۱۴:۵۱

کد خبر: ۲۰۲۸۹۲

فرارو- سید حسین موسویان، دیپلمات و مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای سابق ایران و پژوهشگر فعلی دانشگاه پرینستون طی یادداشتی برای نشریه نیشن نوشت: خاورمیانه آشفته است و بیش از پیش ضرورت بهبود اختلافات دو قدرت منطقه ای، ایران و عربستان برای رسیدگی به مسائل امنیتی فوری منطقه‌ای احساس می‌شود.

به گزارش سرویس بین الملل فرارو به نقل از نشریه نیشن، موسویان در ادامه نوشت: نمی توان منکر این شد که رقابت عرب-فارس و اختلافات فرقه ای ریشه ای عمیق دارد و اصلاح آن نیازمند گفتگو و تعامل جدی است. بی اعتمادی تاریخی که میان ریاض و تهران وجود دارد دهه ها است که وجود داشته و در پی حمایت عربستان از حمله صدام حسین به ایران که منجر به جنگ هشت ساله از ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸ شد، این بی اعتمادی به اوج خود رسید.

طی یک دهه اخیر با مطلوب شدن ترتیبات منطقه ای به نفع تهران- چراکه حمله آمریکا به افغانستان و عراق منجر به روی کار آمدن رژیم هایی شد که رهبرانشان متحدان نزدیک تهران و آمریکا بودند- رقابت ایران و عربستان تشدید شد. با وقوع بهار عربی، فرصت دیگری برای تغییر شکل خاورمیانه ایجاد شد و این در حالی بود که هم ایران و هم عربستان به دنبال افزایش نفوذ خود بودند.

امروز هر دو کشور به درجات مختلف در آتش سوریه، یمن، لبنان و عراق منافی دارند. ایران و عربستان در هر یک از این درگیری ها با حمایت از متحدان خود، در جنگ سرد با هم به سر می برند. پیشروی های اخیر داعش که با هدف تجزیه سوریه و عراق صورت می گیرد، باعث شد شاهد بنیادگرایان غیرقابل کنترل و غیرقابل تحملی باشیم که به سمت تجزیه مسلمانان بر اساس خطوط فرقه ای گرایش دارند. لزوم تحول روابط ایران-عربستان دیگر یک گزینه نیست بلکه یک ضرورت فوری برای توقف و تحول تراژدی فعلی که به سمت گسترش فرقه گرایی، افراط گرایی و تروریسم در سراسر منطقه می رود، است.

با انتخاب حسن روحانی، رئیس جمهور میانه رو در ایران، سیاست خارجی ایران به سمت عملگرایی، با تاکید بر حفظ منافع ژئواستراتژیک تهران در عین همکاری کامل با بازیگران منطقه ای بازگشته است. یکی از اهداف اصلی سیاست خارجی دولت جدید بهبود روابط با کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، به خصوص عربستان بوده است.

امکان بهبود تدریجی روابط تهران-ریاض وجود دارد و منافع ملی هر دو کشور در ریشه کن کردن فرقه گرایی و افراط گرایی در منطقه تاکید بر این امر است. بهبود روابط ایران-عربستان در زمان آشوب ارجحیت دارد. زمانیکه در نیمه دهه ۱۹۹۰ میلادی به عنوان سفیر ایران در آلمان خدمت می کردم، در تلاش برای احیای روابط دوجانبه، به نمایندگی علی اکبر رفسنجانی، رئیس جمهور وقت ایران به عربستان سعودی سفر کردم. در پی چند دور مذاکره با عبدالله بن عبدالعزیز، ولیعهد عربستان ما توافق جامعی را در مورد رسیدگی به مسائل امنیتی، سیاسی، اقتصادی اجتماعی نهایی کردیم.

این طرح مورد استقبال هر دو پایتخت قرار گرفت و منجر به عادی سازی روابط تهران- ریاض تا سال ۲۰۰۵ و ریاست

جمهوری محمود احمدی نژاد شد. احتمالاً تهران و ریاض بار دیگر طرح جامع 1996 را با تاکید بر مبارزه با افراط گرایی، مهار درگیری های فرقه ای و تفرقه در منطقه بکار خواهند گرفت.

ایران و عربستان به عنوان دو قدرت منطقه ای کلیدی مسئول مشارکت جدی در یک گفتگو برای دستیابی به توافق جامع در مورد تنش ها و منافع متقابل هستند. احیای دوباره روابط ایران و عربستان به نفع هر دو کشور و کل منطقه- از نظر امنیت، ثبات، نشاط اجتماعی-اقتصادی و مدیریت بحران در سوریه، عراق و افغانستان- است. آنها می توانند کمیته دوجانبه ای را در سطح وزارت خارجه تشکیل دهند تا زمینه اختلافات و منافع متقابل را در چارچوب توسعه منطقه ای مورد بررسی قرار دهند. موارد مورد بحث می تواند شامل درگیری هایی که هر دو کشور را درگیر کرده، نگرانی های مشترک امنیتی و سیاست های منطقه ای باشد.

همکاری مشترک

گشایش کانال های مستقیم با نهادهای دفاعی و نظامی دو کشور برای مقابله با انتقال هرگونه اطلاعات غلط و تقویت مذاکرات آینده در مورد امنیت منطقه ای، به خصوص ریشه کن کردن خیزش تروریسم، جنگ داخلی، درگیری های فرقه ای و انتقال دریایی نفت در خلیج فارس. تهران و ریاض به عنوان مراکز اصلی اسلام می توانند برای کاهش اختلافات فرقه ای که به منطقه ضربه می زند و خطر تجزیه مسلمانان را به همراه دارد، گفتگوی بین ادیان را توسعه دهند. در یک رویداد نادر، ایران، عربستان و آمریکا از انتصاب حیدر العبادی به عنوان نخست وزیر جدید عراق استقبال کردند. این مسئله می تواند آغاز خوبی برای ایران و عربستان جهت همکاری به منظور ایجاد ثبات در عراق باشد.

یک شورای اقتصادی که به دنبال تقویت روابط تجاری میان دو کشور است نیز می تواند راه اندازی شود. ایران دارای منابع انسانی غنی و بخش صنعتی خودکفایی است که می تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی و ایجاد شغل در عربستان ایفا کند.

در عین حال دسترسی عربستان به فناوری های پیشرفته در ساخت و ساز و صنایع استخراج می تواند برای هر دو طرف مزایایی داشته باشد. پیوندهای فرهنگی و مذهبی در هم تنیده میان مرم ایران و عربستان باید در دیپلماسی مردم با مردم تجدید حیات شود. این مسئله را می توان با تسهیل روند صدور ویزا و تقویت گردشگری میان دو کشور انجام داد.

با این حال عادی سازی روابط ایران-عربستان در غیاب نقش سازنده آمریکا- که به عنوان یک ابرقدرت با روابط نظامی گسترده با کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس می تواند به تنظیم مجدد دکترین امنیت و دفاع ریاض در قبال تهران کمک کند- نقطه اتکا نخواهد داشت. نزدیکی اخیر ایران-آمریکا در چارچوب مذاکرات هسته ای گروه 5+1 (پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل و آلمان) نشانه خوبی از گشایش گفتگوی منطقه ای است. تقارب منافع مشترک آمریکا، ایران و عربستان آنها را در مقابله با افراط گرایی، تروریسم و فرقه گرایی همراه می کند و به همین دلیل تعهد مشترک مهمی برای متحول کردن روابط و ایجاد روابطی مثبت و سازنده است.